

11 31

HANS
JØRN
ØSTERBY

Af
alle
nætter

ROMAN

HANS JØRN ØSTERBY

Af alle nætter

LOHSE

Hvilken kærlighed

Mon tempelvagten vil lade os komme ind? Ligner vi hedninger, eller måske bare store bortløbne børn? Det gør vi sikkert. Jeg er 16 år, men ved godt, at jeg ikke ser så gammel ud. Jeg har altid været irriterende lille af min alder. Og det er ikke spor bedre med Ester.

Jeg vil så gerne se templet indefra. Jeg har hørt meget om den fantastiske bygning, men jeg har aldrig været her.

Mon man bare kan gå ind?

Det kan man ikke. Tempelvagterne stopper os og genner os tilbage. De siger noget om hedninger og templet og om vores tøj. Det er heller ikke så pænt længere.

Vi beslutter os for at dele os for at se, om det så vil lykkes.

Ester forsøger først, og hun slipper uantastet gennem porten sammen med en flok kvinder.

Jeg forsøger at slutte mig til en flok mænd, som syngende og dansende snor sig gennem porten, der her i solopgangen netop er blevet åbnet.

Den går ikke. Vagterne opdager mig og beordrer mig tilbage igen. Jeg forsøger spagfærdigt at forklare,

at jeg er jøde, men det lader ikke rigtig til at overbevise dem.

- Han er sammen med mig, lyder pludselig en svag stemme bag mig. Nogen lægger en hånd på min skulder. Jeg vender mig og ser ind i ansigtet på en gammel mand med venlige øjne.

- Kan du ikke støtte mig lidt? Jeg går så dårligt efterhånden, siger han og smiler til mig. Hans ansigt er meget rynket, og han er rent faktisk ikke særligt godt gående.

Den gamle begynder at bevæge sig gennem porten.

- Kom. Lad os gå ind i dette prægtige hus. Hvad hedder du?

- Boaz.

- Kom, Boaz. Hjælp mig ind.

Vagterne ser lidt misfornøjede ud, da vi stavrer gennem porten og ind på tempelpladsen. Men jeg kan også se, at de ikke vil standse den gamle. De skuler efter os.

I kvindernes forgård har Ester sat sig sammen med den flok kvinder, som hun kom ind sammen med. I den tid, jeg har kendt hende, har hun været god til at blande sig med fremmede. Hun er meget bedre til det end mig. Hun vinker til os, men bliver siddende. Jeg følger den gamle lidt længere frem i gården. Han standser op.

- Lad os sætte os lidt ovre mellem søjlerne, siger han og peger.

Vi får sat os. Han synker tungt ned. Jeg støtter ham. Derfra, hvor vi sidder, kan vi se trappen op til forgården med brændofferalteret og bag ved det selve den store tempelbygning. De har ikke løjet, de, der har beskrevet den bygning med store ord og endnu større armbevægelser. Jeg har aldrig set noget lignende i mit korte liv. Så smukke sten. Så fantastisk høj den er.

- Du hedder jo det samme som den ene af søjlerne.

Hvad mener den gamle, som jeg stadig ikke ved, hvad hedder. Jeg tør ikke uden videre spørge om hans navn. Hvis han vil have, at jeg skal vide det, fortæller han mig det vel.

- Hvilke søjler?

- I det første tempel. I det, som vores gamle konge Salomo byggede, var der to søjler ved indgangen til selve templet. De hed Jakin og Boaz. Det samme som dig. Du hedder Boaz, ikke?

Den gamle kigger på mig.

- Jeg hedder Simeon, siger han så.

Jeg nikker.

- Tak for, at du tog mig med herind, Simeon.

- Har du aldrig været her før?

- Nej.

- Fantastisk sted, ikke?

Jeg nikker igen. Meget fantastisk.

- Her har Gud sin bolig på jorden.

Det har jeg hørt om. Jeg ved også, at i det Allerhel-
ligste, der kan man ikke gå ind.

- Er det sandt, at man dør inde i templet?

Simeon nikker eftertænksomt.

- Guds kærlighed er så stærk, at man dør i nærheden af den.

Det lyder mærkeligt.

- Kan man elske så meget, at den, man elsker, dør af det?

- Ja. I hvert fald sådan som Gud elsker os.

- Men der er da ikke meget ved en Gud, som man ikke kan være sammen med uden at dø af det, buser det ud af mig. Jeg fortryder mit udbrud. Bliver han vred?

- Du har forstået det, Boaz.

- Forstået det? Forstået hvad?

- At nogen må gå med os ind til Gud. Ellers kan vi ikke gå derind.

Jeg er helt betaget af alt det, jeg kan se omkring mig. Ingen har nogen sinde taget mig med til Jerusalem. Min mor ville sikkert gerne have gjort det, men hun var for svag til det til sidst. Jeg mærker en knude i maven.

Mennesker strømmer ind i tempelgården. Jeg sidder og stirrer på alt det, der sker. Ofringen, som jeg ikke kan se, men meget nemt høre. Der er en ynkelig brægen og brølen. Og pludselig synger levitkoret. Jeg har ikke forstand på musik, men hvor lyder det dog fantastisk smukt. Som englene, der synger. Og de spiller på citar og lyre.

Jeg har aldrig hørt noget lignende. Jo, måske den nat for nogle uger siden. Men det her er jo ikke engle, der synger. Det er mennesker.

De synger:

Jeg vil sende min udsending i forvejen.

Han skal berede vejen for mig.

*Derefter vil den Herre, I venter på, pludselig
komme til sit tempel.*

*Ja, pagtens sendebud, som vil give jer glæde,
han kommer helt sikkert.*

Når han kommer, betyder det dom over ondskaben.

*Han er som ilden under en smeltedigel, som et
ætsende rensmiddel.*

Jeg sidder med lukkede øjne og lytter. Så smukke toner. Så smukke stemmer. Så smukke ord. Hvad mon de betyder?

Jeg vil spørge Simeon og vender mig mod ham. Han græder. Tårerne løber ned ad kinderne på ham. Jeg bliver helt forlegen og ved ikke, hvad jeg skal gøre. Jeg bryder mig ikke om det, når nogen græder. Især ikke mænd. Han har lukkede øjne, men noget, der ligner et smil, om læberne.

Jeg tager mod til mig og lægger en hånd på hans arm. Han åbner øjnene på klem.

- Er der noget i vejen? spørger jeg forsigtigt.

Han ryster på hovedet.

- Det er ham, jeg tænker på.

- Hvem?

- Ham, som de synger om deroppe. Når han kommer, vil han vise os, hvad kærlighed er.

Jeg forstår ikke, hvad han mener. Han fortsætter.

- Gud har lovet mig, at jeg skal se ham, inden jeg dør.

- Se hvem? Gud?

- Den Messias, som kommer til os for at besejre ondskaben og bane vej til Gud. Når han har gjort det, skal vi aldrig dø.

- Skal vi aldrig dø?

Han ryster på hovedet.

- Vi skal leve evigt.

- Her?

- Hos Gud. På hans vidunderlige blomstereng.

I det samme er det, som om der går en smerte gennem kroppen på ham. Han vrider sig, ansigtet fortrækker sig, og han synker sammen. Før jeg kan nå at gribe ham, vælter han om på siden, og hans hoved rammer fliserne med et hult bump.

Jeg rusker i ham. Ingen reaktion.

- Hjælp, råber jeg højt og skingert midt i larmen fra dyr og mennesker.

Jeg ser mig om efter nogen, der kan komme mig til undsætning. Adskillige vender sig mod mig, da jeg råber. De ser ikke venlige ud. Jeg bliver bange. Rejser mig og styrter over mod porten.

Ud af øjenkrogen skimter jeg, at Ester har set mig, men jeg fortsætter.

Jeg skal væk.

Jeg flygter.

Igen.

Et mareridt

Jeg løber ned til søbredden og drejer mod nord. Jeg pisker af sted. Snart ligger Betsajda bag mig. Min landsby. Mit fødested. Jeg vender mig ikke om for at se, om nogen er fulgt efter mig. Jeg tror slet ikke, jeg kan magte at se mig tilbage. Jeg skal bare væk. Måske bliver jeg til en saltstøtte, hvis jeg ser mig tilbage mod undergangen.

Jeg løber og løber, men min brystkasse begynder at gøre ondt. Selv om jeg er vant til at springe rundt i bjergene øst for byen – ja, nogle gange har jeg været helt oppe på Hermon med fårene – er jeg ikke vant til at løbe i det her tempo. Mine sandaler fik jeg ikke med mig. Det er lige meget. Jeg har tit løbet i bare fødder. Jeg har dog skåret mig på en sten, kan jeg mærke. Men jeg er ligeglad.

Jeg knytter hænderne i arrigskab og fortvivlelse. Det er uretfærdigt det her! Jeg lader min vrede eksplodere i det ene råb, ja, nærmest skrig, efter det andet. Jeg slynger det ud i mørket – ligeglad med, om det skulle vække nogen i natten. Jeg græder og råber og puster og falder og løber og falder og brøler og tuder. Alt falder sammen for mig på én gang.

Først, da jeg efter lang tid når Jordanflodens udløb i søen, standser jeg op. Jeg kaster mig på jorden ved flodbredden, mens jeg hiver efter vejret. Det ene af de to brød, enkekonen Dina gav mig med i farten, har jeg tabt. Mine tanker er et virvar. Jeg er holdt op med at råbe, og det er, som om jeg ikke har flere tårer tilbage. Jeg har grædt og grædt de sidste dage. Måske er det pinligt for en ung mand som mig, men ingen har set det. Ingen har nærmest nogen sinde set mig tude.

Mine tanker begynder at falde lidt til ro. Også søen er rolig, og efterhånden følger mit åndedræt med. Det er mørkt. Ikke en lyd høres, kun mit eget hjertes banken. Så er der i hvert fald ingen, som er fulgt efter mig.

Jeg bliver pludselig bange. Ikke for mørket eller de dyr, som lusker rundt i natten. Dem kan jeg godt klare. Min stenslynge har jeg, men trækøllen fik jeg ikke med.

Jeg ser mig omkring, om der skulle være en pind eller noget, jeg kan bruge som kølle.

Tårerne svier i øjnene. Arrgh, hvorfor skulle det gå sådan her? Kommer jeg aldrig til at se min landsby igen?

Jeg ryster af kulde. Selv om vi er i måneden Nisan, er her ikke særligt lunt om natten. Jeg har lyst til igen at råbe højt, men min angst sidder i vejen. Det vil nok heller ikke være klogt at råbe ret meget mere. Nogen kunne opdage mig. Mennesker - eller dyr.

Jeg tager den kappe, som min mor har vævet til mig, om mig og bliver liggende helt stille.

Her er tyst. Helt tyst. Det eneste, som høres, er den ensformige beroligende lyd af flodens vand. Af en eller anden grund er det – lige nu og lige her – en dejlig lyd. Det går op for mig, at den minder mig om min mors sang om aftenen, når vi sad i huset derhjemme.

Hvorfor skulle hun også blive syg? Og dø? Igen hamrer jeg næverne i jorden – og ømmer mig.

Efterhånden falder mit sind lidt til ro. Tankerne myldrer dog stadig. Jeg forsøger at få styr på dem, men det er ikke nemt.

Ovre på den anden side af søen kan jeg se bål på Arbelbjerget. Det er sikkert hyrder, som har slået lejr for natten. Sådan som jeg selv har været med til det masser af gange på denne side af søen. Men i aften er der ikke bål her hos mig. Hvem der bare havde en at være sammen med i dette tætte mørke. Gerne en anden hyrde.

Jeg lægger mig under en busk, der faktisk dufter dejligt, og prøver at få lidt søvn. Det er også for farligt og besværligt at løbe i mørket. I stenslyngen har jeg en passende rund sten, og den kæp, jeg har fundet, knuger jeg i den anden hånd.

Jeg trækker kappen rundt om mig og prøver at falde til ro.

Det begyndte vel egentlig, dengang min far døde. Han fik feber en dag, og inden vi vidste af det, var han væk. Min mor var ikke til at kende for sorg, og jeg forstod ingenting. Jeg var vel 5-6 år på det tidspunkt.

Min verden gik i stå. Indtil den dag havde jeg tit fået lov at komme med min far i marken. Ja, ikke bare fået lov. Både min mor og min far regnede med mig og mit arbejde. Jeg har aldrig haft andre søskende. Min mor har aldrig fortalt mig hvorfor.

Men efter far var død, troppede min onkel op og ville giftes med mor. Men hun ville ikke giftes med ham. Selv om enker ikke har det nemt, så skulle hun ikke nyde noget af at blive gift med ham, som hun sagde. Han er aldrig selv blevet gift. Mor sagde, at det kunne hun godt forstå. Hele landsbyen så vist skævt til hende, fordi hun ikke ville lade ham få den ret, som en mand har – at gifte sig med sin brors enke.

– Jeg har ikke behov for flere børn, havde hun nærmest råbt. – Jeg har Boaz, og han og jeg skal nok klare os.

Han var blevet vred og var gået sin vej, men først efter at han havde rusket hende. Jeg husker, at jeg efter en leg kom ind i huset og så ham stå der og holde fast i mor. Jeg skreg, og han slog ud efter mig, men slap sit tag i hende.

Mor. Med de bløde arme og det bløde navn Eva, som betyder Liv, og liv, det havde hun. Ingen har nogen sinde kunnet løbe om hjørner med hende. Ingen er så stærk, som hun har været.

Mor strøg mig over håret den aften, min onkel havde være der.

– Nu er du manden i huset, Boaz. Vi skal nok komme igennem det her, vi to.

Det blev en hård tid, husker jeg, men vi klarede os. Ikke på grund af mig, men på grund af hende. Hun kunne arbejde som en mand, men var smuk som en kvinde.

Med tiden begyndte jeg at følge hyrderne op på græsgangene og fik efterhånden mere og mere ansvar. Til sidst havde jeg en god del af landsbyens dyr i min hjord, og jeg drev dem gerne op i bjergene, hvor der i de tørre tider altid kunne findes både friskt græs, kilder og klippehuler, hvor jeg kunne sove med dyrene. Jeg elskede at sidde oppe på kanten af højdedraget og kigge ned over søen. Især om natten. Her er så smukt. Vel nok det smukkeste sted på jorden. Det har mor altid sagt.

Jeg ruller rundt og kigger ud over søen. På den anden side kan jeg skimte et enkelt bål i mørket. Hvem mon sidder derovre i fred og ro med sine sovende dyr i denne nat? Jeg mærker igen en klump i halsen. Jeg vil ikke græde. Jeg kan ikke græde. Det gør en mand på min alder ikke. Jeg vil gerne tænke om mig selv som en voksen mand, men nogle vil nok sige, at jeg bare er en stor dreng.

Og så skulle det absolut ske, at også min mor blev syg. For et par uger siden faldt hun om i vores hus, mens hun gik og fejede lergulvet.

- Jeg har nok taget lidt for hårdt fat på det sidste, hviskede hun, da jeg fik hende bugseret hen på sove-måtten.

Det var desværre ikke det. For få dage siden trak hun vejret for sidste gang. Jeg sad hos hende. Det gjor-

de enkekonen Dina, fra huset ved siden af, også. Vi græd begge to, selv om jeg prøvede at lade være. Jeg rejste mig og stod med ansigtet ind mod væggen. Jeg var nødt til at lade gråden få frit løb.

Og da vi havde begravet hende i min fars grav, gik der kun en dag, før min onkel igen stod i vores hus.

Det var i går.

Denne gang ville han ikke giftes med nogen. Han ville have mig som sin søn, sagde han. Dina afviste ham meget bestemt. Han slog hende, og da jeg forsøgte at komme hende til hjælp, fik jeg også en overnakken.

- Jeg går hen og drikker noget sød vin, og når jeg kommer tilbage, så tager du med mig, Boaz, og dig, din game krage, du skal bare skrubbe ind til dig selv.

Uden at sige mere var han drejet om på hælen og havde forladt huset.

I lang tid sad Dina og jeg på gulvet. Hun havde kigget på mig. Længe.

- Du må rejse din vej, Boaz. Du skal ikke være slave hos ham.

- Slave?

- Ja, du skal ikke tro, at han vil behandle dig som en søn. Du får det bedre, hvis du stikker af.

- Men hvorhen?

- Det er lige meget. Bare du kommer væk.

Hun havde lukket øjnene.

- Men Dina, hvad så med dig?

Hun klappede mig på kinden.

- Mig skal du ikke tænke på. Jeg er gammel og er snart på vej i graven. Han har intet krav på mig. Jeg skal nok klare mig.

Jeg begyndte at tudbrøle som en anden pige.

- Jamen, hvor skal jeg flygte hen? Jeg hører til her i byen. Og alle mine dyr?

Hun nikkede.

- Jeg ved det, Boaz, men du må løbe din vej.

Længe sad vi på gulvet ved siden af hinanden. Hun holdt min hånd i sine barkede og krogede hænder. Lige pludselig syntes jeg, at hun så enormt gammel ud.

Hvad skulle jeg gøre? Blive her kunne jeg ikke få lov til. Så ville min onkel tage mig med.

- Kunne du ikke komme med mig hen til onkel og bo?

- Du skal ikke derhen, og det skal jeg heller ikke.

Hun holdt en pause og trak vejret dybt ind.

- Du bliver slave for ham, hvis han kan slippe af sted med det. Hvis ikke sælger han dig som slave til en anden herre og køber en tønne vin for pengene.

Da vi havde siddet sådan længe, fik jeg hende forsigtigt lagt ned på måtten på gulvet. Hun lukkede øjnene. Jeg sad og strøg hendes hånd. Hun har altid været så god mod mig. Hun rev mig ud af mine tanker, da hun sagde:

- Gå, Boaz. Gå, og må Herren være med dig. Tag et par brød med, så du har lidt til den første dag.

I det samme hørte vi skridt ude på gaden. Slæbende skridt. Det lød som en beruset mand.

- Han kommer nu, Boaz. Gem dig, og stik så af.

Jeg greb ud efter brødene, min hyrdetaske, min stenslynge og min kappe. Så krøb jeg ind i hjørnet bag døren og ventede på, at den blev åbnet. Min trækæp stod der. Jeg tog et fast greb om den.

Døren blev ikke bare åbnet. Den blev sparket op, og et kæmpe korpus skridtede ind i rummet. Han stod usikkert på fødderne, men han er meget stor og sikkert stærk - også selv om han har tømt en vinkaraffel eller fem. Jeg kastede et blik på Dina, det modige kvindemenneske, der vinkede ganske lidt med den ene hånd.

Det så min onkel. Han vendte sig om, så mig og greb ud efter mig. Jeg tog min trækæp og slog desperat ud efter ham. Jeg ramte ham på armen så hårdt, at kæppen smuttede ud af min hånd. Han gav et brøl fra sig, så murene skælvede, og i det samme sprang jeg ud gennem den åbne dør. Han greb ud efter mig med den anden hånd, men fik ikke ordentligt fat i min kappe.

Han råbte og bandede efter mig, så det genlød mellem husene i gaden.

Jeg løb alt, hvad jeg kunne.

Væk.

Bare væk.

Søvnen må have overmandet mig på et tidspunkt. Jeg vågner ved en skrabende lyd i buskadset ved siden af mig. På et sekund er jeg lysvågen, og mit hjerte galopperer af sted.

Det er svært at bestemme, hvad det er for en lyd, jeg har hørt. Der er helt tyst nu. Men så pusler det igen derinde.

Skal jeg bare ligge helt stille og håbe, at det blot er en rotte eller en fugl? Men det er det jo ikke. Fuglene er gået til ro for længst, og de er endnu ikke begyndt at synge daggryet frem. Månen er forsvundet bag en sky, så det er umuligt rigtigt at se noget.

Jeg ligger med tilbageholdt åndedræt og synes, at min hjertebanken må kunne høres helt ovre på den anden side af søen. Nu er lyden der igen. Det er ikke en rotte. Rotter laver ikke den slags lyde. De har tit galopperet hen over mig, når jeg lå og sov hos mine dyr. Det er mest irriterende, når de bider.

Hvordan skal jeg gribe det her an?

Langsomt kryber jeg baglæns for at komme lidt væk fra buskadset. Hvis det er et rovdyr, som det godt kunne tyde på, har jeg større chance for at klare mig mod det, hvis jeg har et par meter at reagere på.

Så langt når jeg ikke.

I ét nu står dyret der. Det er kommet ud af buskene. Jeg har ikke nået at rejse mig og sidder stadig på alle fire. Jeg er hjælpeløs og har ikke en chance mod en stor fuldvoksen hyæne, sådan som jeg ligger her. Kunne jeg bare komme op at stå. Langsomt retter jeg overkroppen op, men dyret træder nærmere. Tænderne er helt blottede. Savl løber ud af uhyrets mundvige. Den er klar til angreb. Kun enkelte gange før har jeg mødt en hyæne. De holder sig væk i dagtimerne, men

om natten kan de godt komme helt tæt på – og også gå til angreb. Flammerne fra et bål er normalt nok til at holde dem væk. Det er skæbnesvangert, at der er så mørkt her, og værst af alt: Jeg har ikke været ordentligt forberedt. Amatør, som jeg er.

Dyret lægger vægten på bagbenene. Klar til at springe på mig. Min stenslynge gør ingen gavn her, og min nyligt fundne trækæp er heller ikke meget værd. Skal jeg forsøge at rejse mig lynhurtigt? Men hvad så? Jeg har stadig ikke noget ordentligt våben. Selv om jeg kommer på benene, går der kun et sekund, før de der tænder sidder i min strube. Det var også idiotisk, at jeg lagde mig til at sove her uden at have et våben parat, tænker jeg igen.

Jeg er prisgivet. Dødsens. Men det kan måske også være lige meget. Har jeg egentlig mere at være her for? Jeg er alene i verden. Lad mig så gå i graven som en dårligt forberedt hyrde med hyænetænder i struben.

Så sker det. Inden jeg når at rejse mig, sætter hyænen i et spring i min retning. Den hænger savlende i luften over mig, og selv om det går lynhurtigt, er det, som om jeg genoplever hele mit liv på et øjeblik.

Min far. Alle de gange han tog mig med ud i marken og lod mig drive fårene ud over sletterne. Når han sang ved bålet om aftenen, så det genlød mellem bjergene. Når han holdt inde, kunne vi høre andre hyrder spille på deres rørfløjter. Fantastiske nætter med tusinde og atter tusinde stjerner over vores hoveder. Og hans

døde krop, da de bar den ud en aften under høsten.
Hans grå ansigt og de lukkede øjne.

Min mor. Min dejlige mor, der altid har været hos mig, når jeg trængte til det. Hun har knoklet for to og kunne arbejde bedre end en mand, hvis det gjaldt. Men hun var smuk som de færreste kvinder.

Nu får jeg dem begge at se. Nu er det slut. Tænk, at jeg skal dø i så ung en alder og så på denne tåbelige måde. Tænk, at dø med hyænetænder i struben. Og i morgen kommer så resten af hyænerne og svælger i min døde krop, hvis de da ikke allerede fortærer mig nu i nat. De kommer og gnaver mit kød af knoglerne.

Jeg lukker øjnene. Måske er de allerede lukkede. Jeg når på en eller anden måde at bede den bøn, alle jødiske drengebørn lærer, og som min mor har bedt med mig.

»Herre, i dine hænder ...«

Så bliver alt mørkt.